

(המשך מעמוד 19)

ראל, לעומת המשולש של קמפדייוויד: אליסאדאת-האמריקאים-ישראל.

המוני איראן, שהרגישו את עצמם יותר ויותר מנוכרים במולדתם, חיפשו דרך כדי למצוא שוב זהות עצמית אמיתית. הם מצאו אותה בדת השיעית, הלוחמת בהשפעות הזרות, באמריקאים ובישראל.

„שלום ימני“

ה אם תשפיע הקנאות הדתית החדשה על מצריים? האחים המוסלמים, הניזונים מכסף סודי, שיבחו בעיתונם את חומייני עד לב השמיים — למרות שהוא שיעי, והאחים הם, כמוכן, סונים. האחים אינם תוספה חשובה. אין הם שייכים לכפר, וגם לא לעיר. הם מייצגים את חסריהשורשים, ההמונים המנוכרים.

אך ההשפעה העיקרית של מאורעות איראן היא דווקא על השמאל. החשבון, כך נראה לי, הוא פשוט וטכטי — ולדעתי גם סתגלני ואופורטוניסטי.

השמאל אומר: ההמונים במרחב זזים לעבר מגמה קנאית-דתית. מה שקורה באיראן, יכול לקרות במקומות אחרים, בצורה זו או אחרת. לשמאל אסור לאבד את הקשר עם ההמונים. מכאן: על השמאל להשתלב בתנועה הכללית, לזכות ברית עם הקנאים הדתיים, לנסות להשפיע על כיוון התנועה.

המסקנה המעשית: השמאל המצרי והערבי יהיה נוקשה יותר, לאומני יותר, רחוק יותר מעניין השלום.

יש לכך מערכת של הסברים או תירוצים. למשל: אם ניתן להפיל את המישר טרים הריאקציוניים רק באמצעות התקוממות דתית, נוחא, צריכים להשתלב בה, לפקח עליה, להסיח אותה לכיוון הנכון.

תירוץ נוסף: „השלום הפך רעיון ימני“. אליסאדאת הימני פועל בחסות אמריקאית. שלום כזה לא יפתור את הבעיות החברתיות של ההמונים בעולם הערבי.

אין צורך לאמר כי לא חסכתי בדברי-ביקורת על גישה זו. עם כל ידידותי לסיד-אחמד, לא יכולתי להשלים עימה. היא מזכירה לי את התפקיד האומלל שמילאו המישר לגות הקומוניסטיות בכמה ארצות באירופה, ערב עליית הפאשיזם. חוששני שהיא עלולה להוביל את בעליה אל עברייפ-פחת של מצב, הנוגד תכלית ניגוד את המטרות שלמען הם לחמו באומץ-לב כה רב, במשך שנים.

אגב, נדמה לי כי איש במצריים לא נתן עדיין את דעתו על צד חשוב אחד של המצב: המהפכה הקנאית של חומייני מאיימת יותר מכל על ברית-המועצות. רבע האוכלוסיה בכרית-המועצות היא מוסלמית, וזו שוכנת דווקא בקירבת הגבול הפרסי. מזה שנים יש סימנים של התערורות דתית בקרב אוכלוסיה זו, שלא נעלה מעולם לגמרי במישור הקומוניסטי.

קשה לתאר חומייני ממוכן יותר לשלמותה של ברית-המועצות. בהשוואה להתערורות איסלאמית אמריות, ההתערורות הציוניות של חלק מיהודי ברית-המועצות היא סערה בכוס-מים.

המסקנה של סיד-אחמד, לשמע אפשרות זו: אם כן, ייתכן מאד שברית-המועצות תהיה מעוניינת לייצב את המישורים הקיימים במרחב הערבי, ושתתנגדה להסכמי קמפדייוויד תחלש.

שתי מהפכות

ה ככלל קורה לעניין קמפדייוויד, לדעת סיד-אחמד?

מפיו שמעתי לראשונה הערכה, שכמה אישים חשובים במצריים, לאו דווקא בחוגים הרשמיים, חזרו עליה באוזני בגירסת שונות.

עיקרה: המרחב שלנו מתחיל לאבד את חשיבותו בעיני האמריקאים, והם פונים למרחבים אחרים.

אין זה מיקרה, לדעתה, שארצות-הברית הודיעה על כינון היחסים עם סין בדיוק באותו היום — 17 בדצמבר — שנועד לחתימת הסכם-השלום המצרי-ישראלי. המוקד עובר למקום חדש.

העדיפות עוברת למיזרח הרחוק.

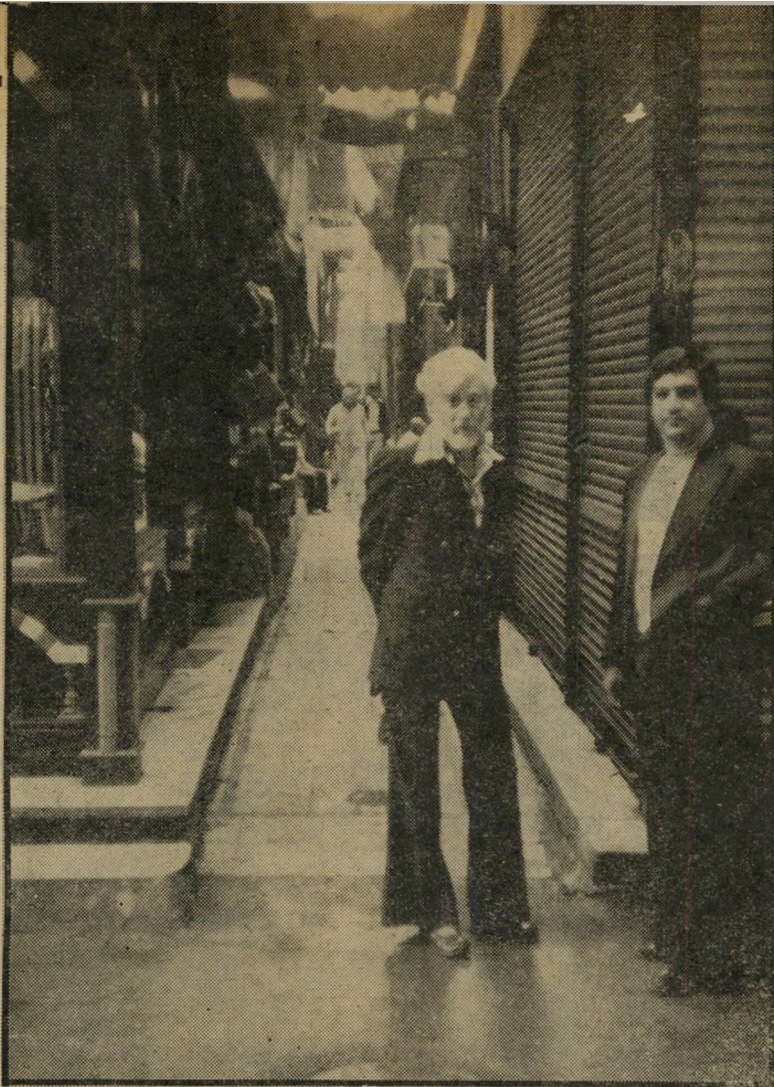
הנפט שיופק בעתיד בסין, בעזרת הידע האמריקאי, יכול להקל במידה רבה על התלות של העולם המערבי בסעודיה. יפאן תוכל לקבל את הנפט שלה במישורין מסין הסמוכה, תחת להודק לנפט של המיטרף הפרסי (או „הערבי“). ואילו ברית-המועצות פועלת עתה כדי לשכנע את הערבים שסין היא האיביבת המשותפת לכולם.

אשר לסעודיה: היא ממשיכה, לדעת סיד-אחמד, לפסוח על שתי הסעיפים. יש חילוקי-דעות בין אסכולות שונות בצמרת שלה. מצד אחד היא מעוניינת ביציבות במצריים, כדי לחזק את היציבות בחצי-האי ערב. מאידך היא רוצה לרכוש יציבות פנימית לעצמה על-ידי הזהרות עם המהינה הרדיקלי, המתנגד ליוזמת אליסאדאת, שכתר בבגדאד בית עם סעודיה.

התוצאה: מצריים הולכת לפני שות עם ישראל, אך ההסכם לא נחתם עדיין. כוכרי סיד-אחמד: „הרצון של מצריים לחתום גובר והולך, אך גם הקשיים גוברים והולכים.“

את הרעיון, שנקודת-הכובד עוברת מן היררכיה שלנו למקומות אחרים בעולם, שמעתי עוד באותו יום מפי אדם, הרחוק מסיד-אחמד כרחוק מערב ממזרח. זהו ידיד צעיר, מבריק, ממוצא לבנוני, הקשור בקשרי-גשור אין עם אחד מגדולי העשירים של סעודיה, והמנהל עסקים מסועפים בין בירות, קא-היר וריאד.

כפיו היתה הערכה, שהדחימה אותי כי רגע הראשון, הוא התבסס על ידע, שלא

עם סגן-אלוף חמדי בשוק האן אל-חלילי מדוע יש מיטעדה לחלב?

שמעתי עד אותו רגע, ושהחל מתפרסם רק כעבור כמה ימים ברחבי העולם: גילוי הנפט של מכסיקו.

טען האיש, תוך שהוא לוגם מכוס-יוסקי, בחדר-האורחים המהודר של הווילה המפוארת שלו בשכונת זמליק, על האי שבלב קאהיר:

● **בחודשיים האחרונים התחוללה בעולם מהפכה, שהשלכותיה לא חדרו עדיין לתודעה. במכסיקו נתגלו אוצרות-נפט כבירים. הם יעזרו לפחות פי ארבעה על הרזבות העצומות של סעודיה, והם נמצאים על סף דתה של ארצות-הברית.**

● **חומת-ההגנה של ארצות-הברית במרחב, מול ברית-המועצות, התמוטטה באי-ראן, אך באותו זמן היא הפכה מיותרת. הברית האמריקאית-סינית שמה מחסום של ברזל לפני אפשרות-התפשטות של ברית-המועצות. באמצעות סין, יכולה ארצות-הברית לעצור את הסובייטים בכל מקום.**

● **מכאן שנעלמו שתי הסיבות העיקריות לעניין האמריקאי במרחב שלנו: הנפט והחומה האנטי-סובייטית.**

המסקנה: „חזרנו להיות מה שהיינו קודם — מדינות קטנות בשולי ההתפתחות.“ **ואם המרחב כונו חדק מזהירות מעניין, הרי גם השלום במרחב חדק מזהירות מעניין. הוא ירד מדרגת העדיפות העליונה של ארצות-הברית. שוב הוכח שהזמן אינו פועל לטור בת השלום, כשם שאינו פועל לטור בת ישראל.**

קולונל חמדי

ה איש שנכח ברוב פגישותי בביקורי זה, סגן-אלוף (של שרות ביטחון-חמדי (נה) חמדי לביב, התחבב עלי במהרה.

מכיוון שלא הודעתי מראש על מועד בוואי, גם לא הוכנו סידורים ביטחוניים לקראתי. בנמלה-העופה היה דרוש זמן עד ששוגר קצין, גם הוא בדרג בכיר למדי, כדי לקבל את פני וללוות אותי העירה, לבית-המלון שבו השתכנתי. מאחר שכל כתייהמלון הגדולים, המיועדים לתיירים מן אירופה ומנסיכויות-הנפט, היו מלאים עד אפס מקום, הלכתי לגור במלון ליד כיכר האיפרה (הכיכר נשאה, האופרה המפורסמת נשרפה ב-1952). במלון זה גרו בעיר קר מצרים, והדבר העמיק את תחושת הנימצאותי בקאהיר האמיתית, והרחיב את הדימגע שלי עם העם הפשוט.

ביממה הראשונה הסתובבתי בקאהיר לבדי. בערב צילצל הטלפון בחדרי במלון, וקול אדיב אמר: „אני קולונל חמדי מהביטחון. האם אוכל לשוחח איתך?“

אם חשתי שמה ייצר הדבר את תנועתי, תי, התכדו החששות במהרה. במלון הופיע (המשך בעמוד 42)

The Egyptian Gazette

FEBRUARY 5, 1979

If Israel really wants peace — and that is debatable — then it cannot also have antagonism, land and more settlements. Only in reform and change, paradoxically enough, is true security to be found and the Israelis must realise, like Uri Avnery that the situation cannot be solved by creating obstacles and ignoring the Palestinians.

מאמר ראשי
שהופיע ב-5 בפברואר, יום כניסתו של אורי אבנרי לכנסת, בעיתון המצרי בשפה האנגלית, אגישפן גאזט. המאמר ציטט בהרחבה ראיין שהעניק אבנרי בקאהיר, וקבע: „למרחב הכאב, ברור כי מלבד אורי אבנרי ואולי כ-15% מהישראלים, הדוגלים כמוהו בהקמת מדינה פלסטינית, ישראל תועה במבוכ של גירגון מישפטי ודוחה את היום של קבלת ההחלטות האמיתיות.“ המאמר סיכם: „אם ישראל רוצה באמת בשלום — והדבר נתון בוויכוח — הרי אין היא יכולה לשמור על יחסי-איבה, על אדמות ועל התנחלויות. באופן פאראדוקסלי, רק ברפורמה ובשינוי נמצא הביטחון האמיתי. על הישראלים להבין, כמו אורי אבנרי, שאי-אפשר לפתור את המצב על-ידי יצירת מיכשולים ועל-ידי התעלמות מן הפלסטינים.“